

*Professori Tony Atkinson puhui  
Palkansaajien tutkimuslaitoksessa  
järjestetyssä seminaarissa siitä,  
pitäisikö tuloverotusta uudistaa  
huipputulojen kasvun myötä.*

# ”Miksette yhdistäisi ansio- ja pääomatulojen verotusta?”

– professori Tony Atkinsonin haastattelu<sup>1</sup>

Suhtautuminen huipputuloihin ja tuloerojen tasaamiseen ratkaisee pitkälti veropolitiikan suunnan: mitä tehdään progressiolle, tasa-erolle ja perintöverolle?

Markus Jäntti  
Professori  
Åbo Akademi  
markus.jantti@iki.fi

Jukka Pirttilä  
Tutkimuskoordinaattori  
Palkansaajien tutkimuslaitos  
jukka.pirttila@labour.fi

Kuvat: Veikko Somerpuro

Professori Anthony (Tony) Atkinson (Nuffield College, Oxfordin yliopisto) on yksi maailman tunnetuimmista julkisen talouden tutkijoista. Hän on pitkän uransa aikana tutkinut erityisesti veropolitiikkaa, tuloeroja ja sosiaaliturvaa. Aivan viime aikoina Atkinson on ollut yksi keskeisistä tutkijoista, jota ovat pyrkineet selvittämään ns. huipputulosten tuloja. Monissa maissa on havaittu, että tulojakauman yläpään (esim. suurituloisimman prosenttien) tulot ovat kasvaneet

huomattavasti enemmän kuin muilla tulonsaajilla, mukaan lukien muut suurituloiset. Sama ilmiö on havaittu myös Suomessa (Riihelä, Sullström ja Tuomala, 2005). Atkinson on yhdessä Thomas Pikettyn (Pariisin yliopisto) kanssa kokoamassa laajaa katsausta huipputulosten kehityksestä kymmenessä maassa ensi vuonna Oxford University Pressiltä tulossa olevaan kirjaan.

*Käännös: Heikki Taimio.*

Professori Atkinson puhui Palkansaajien tutkimuslaitoksessa 4.11.2006 järjestetyssä huipputulujen tutkimuksen seminaarissa siitä, pitäisikö tuloverotusta uudistaa huipputulujen kasvun myötä. Hän otti lähtökohdakseen modernin julkistaloustieteen optimaalisen tuloveromallin, joka pohjautuu Mirrleesin (1971) aloittamaan tutkimukseen. Mallissa tasapainotetaan verotuksen haitalliset kannustinvaikutukset työn tarjontaan ja toisaalta tarve tasata tuloeroja verotuksen avulla. Jälkimmäinen tavoite merkitsee verotuksen suunnittelemista monen mielestä oikeudenmukaisesti siten, että ne, joilla kyky maksaa veroja on suurempi, maksavat tuloistaan suuremman osan veroina. Jos yhteiskunnassa ollaan kiinnostuneita käytettävissä olevien tulojen jakautumisesta, kannattaa tämän mallin mukaan progressiota kiristää, jos veroja edeltävät tuloerot kasvavat. Siten huipputulosten tulo-osuuden kasvu lisääisi painetta verotuksen progression kiristämiseksi.

Huipputulosten kansalaisten tulojen kasvu ei välttämättä johdu pelkästään siitä, että heidän tuottavuutensa työmarkkinoilla olisi esimerkiksi globalisaation johdosta noussut. Tulojen kasvu voi myös johtua esimerkiksi sosiaalisten normien muutoksesta tai johtajien neuvotteluvoiman kasvusta siten, että he saavat aiempaa suuremman osuuden yrityksen tuotosta omistajien tai muiden työntekijöiden osuuden pienentyessä. Jos suurituloisten tulojen noususta entistä suurempi osa kuluisi veroihin, ei markkinoiden toimintaa välttämättä vääristetä niin paljon kuin jos suurituloisten tulojen nousu johtuisi pelkästään aidosta tuottavuuden kasvusta.

Samaan suuntaan vaikuttaa se, jos ihmiset välittävät oman absoluuttisen tulotasonsa lisäksi myös suhteellisesta asemastaan tuloasteikolla. Silloin osa lisätulojen hankkimisen eteen tehdyistä ponnisteluista on turhaa, koska jos kaikki työskentelevät hiukan lisää, kenenkään suhteellinen asema ei parane. Silloin progression kiristämisestä seuraava työtuntien lasku ei olisi kovin haitallista.

Toisaalta kansainvälinen verokilpailu voi lisätä veropohjien liikkuvuutta siten, että progression kiristäminen ajaa suurituloisia tai heidän työpaikkojaan pois maasta. Tämä veropohjan jouston kasvu vaikuttaa puolestaan progressiota keventävään suuntaan.

On myös mahdollista, että vaikka suurituloisten tulot nousisivat, siihen ei koeta tarvetta reagoida, koska yhteiskunnan tulonjaolliset mieltymykset ovat muuttuneet siten, ettei tuloeroja enää pidetä yhtä haitallisina kuin ennen. Tällöin progression keventäminen olisi aito valinta, eikä talouden rajoitteiden edellyttämää sopeutumista.

Atkinson esitti seminaarissa myös laskelmia siitä, millaisia suurituloisten rajaveroasteiden tulisi olla. Optimaaliset veroasteet riippuvat luonnollisesti siitä, kuinka paljon tuloeroja halutaan tasata. Suurituloisten saamille lisätuloille voidaan asettaa joko sama paino kuin suurimmalle osalle muidenkin tuloja, aivan köyhimpiä lukuun ottamatta, tai heidän saamansa lisätulot voidaan katsoa täysin arvottomiksi. Näiden ääritapausten välille sijoittuu tilanne, jossa suurituloisten tuloilla on merkitystä, mutta niiden arvo on pienempi kuin muilla. Tällöin verotettavan tulon jouston uskottavilla arvoilla (0,25–0,5) suurituloisimpien optimaalinen rajaveroaste olisi noin 50–60 prosenttia.

*Jäntti:* “Haluaisin aloittaa kysymällä, onko mielestänne hyvä vai huono asia, että meillä Suomessa on erittäin selvästi tiedossa, kuinka paljon veronalaista tuloa huipputulot saavat.”

*Atkinson:* “Minusta tuntuu, ettei tällainen informaatio ole ehkä kovin tärkeää, jolleivät tulot ole hyvin suuria. Mutta kun aletaan keskustella näistä asioista, jonkinasteinen läpinäkyvyys on olennaista. Jollei sitä informaatiota tarjota juuri tällä tavalla, niin toisissa maissa lehdistö kirjoittaa juttuja. Ihmiset tietävät, että Real Madrid maksoi David Beckhamille 7 miljoonaa euroa tms. Yhdysvalloissa Fortune-lehti teki tämän varallisuustiedoille. Kun Yhdysvaltain keskuspankki julkaisee katsauksensa, se usein laskee yhteen ihmiset, joiden pitäisi olla Fortunen listalla mutta jotka eivät ole. Tämä mielestäni osoittaa, etteivät lehtimiehet saa kaikkea selvälle. Jos meillä on yleinen keskustelu, ketkä saavat huipputulot, niin ainakin on tärkeää tietää, millaisia nuo ihmiset ovat.”

*Pirttilä:* “Tiedätte nyt jonkin verran huipputulosta Suomessa. Kuinka kommentoisitte niitä? Täällä on se käsitys, että huipputulot ovat enimmäkseen pääomatuloja. Matti Tuomala väittää, että se on seurausta eriytetystä verojärjestelmästä. Toisaalta monissa muissa maissa, joissa ei ole tällaista ansio- ja pääomatulojen erillisverotusta, nousseet huipputulot ovat olleet palkkoja. Onko tässä kyse samasta ilmiöstä, vaikka kompensatiion muoto on erilainen?”

*Atkinson:* “Yhdysvalloissa suurin osa huipputulujen kasvusta on tosiaankin tullut ansiotulojen muodossa, joskin myös pääomatulot ovat kasvaneet jonkin verran. Luulen myös – vaikkei se vielä ole näkynytäkään tilastoissa – että Yhdysvalloisakin suurten ansiotulojen tuloksena muodostuu suurempia omaisuuksia ja sitä kautta suuria pääomatuloja. En siis ole niin varma, että ”tauti” on niin vahva. Kuitenkin selvästi teidän verojärjestelmällänne on tietty vaikutus, kun se yhdistyy rahoitusmarkkinoidenne eräisiin ominaisuuksiin. Tällä vuorovaikutuksella on monia seurauksia. Se on silti hieman hämmäntävää.

Toisaalta on pidettävä mielessä, että Ranskan, Saksan ja Alankomaiden tapauksissa emme ole nähneet huipputulujen kasvua, ja ettei noissa maissa ole tapahtunut mitään huippuansiotulojen ilmeistä kasvua. Saattaa siis olla niin, ettei tässä eurooppalaisessa mallissa ole ollut sellaista voimaa, joka olisi nostanut yritysjohtajien ja muiden palkkoja kuten Yhdysvalloissa. Kenties Eurooppa on aidosti erilainen tässä mielessä. Ja Skandinaviassa näyttäisi ikään kuin olleen vain puolet tästä,

koska siellä on tapahtunut pääomatulojen muttei ansiotulojen kasvua.”

*Pirttilä:* “Jotkut kuitenkin saattaisivat huomauttaa, että angloamerikkalaiset ja skandinaaviset maat kasvavat paljon nopeammin kuin esimerkiksi Ranska ja Japani, joissa huipputulot eivät ole kasvaneet.”

*Atkinson:* “Kanada, Australia ja Uusi Seelanti eivät ole kasvaneet samaa vauhtia kuin Yhdysvallat. Tämä ei ole edes anglosaksinen ilmiö, koska Iso-Britanniakaan ei ole kasvanut samaa vauhtia kuin Yhdysvallat. En ole täysin vakuuttunut, että tuo olisi selitys.

On mielenkiintoista asettaa Skandinaavia välimaastoon, mutta Ruotsin tiedot toimivat tätä vastaan. Tanskan tilastot näyttävät osoittavan jonkin verran kasvua ylimmän prosentin ansiotuloissa, joten ehkä Tanska sijoittuu anglosaksisten ja skandinaavisten maiden väliin.”

## Huipputulojen kasvun syitä

*Pirttilä:* “Mitä sitten oikein on huipputulojen kasvun takana? Luin Piketyn ja Saezin katsauksen, jossa luetaan kolme mahdollista selitystä. Yksi on se, että johtamistaidoista on tullut yleisempiä, joten kilpailu johtajien työmarkkinoilla on koventunut. Toinen selitys on se, että Euroopassa on johtajien työmarkkinoiden epätäydellisyyksiä, minkä vuoksi huipputulot eivät ole kasvaneet täällä niin kuin Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa. Kolmas selitys on se, että Yhdysvalloissa yritysjohtajilla on tiettyyn mittaan saakka vapaus asettaa omat palkkansa. Ovatko nämä tekijät tärkeitä, vai onko jotain muuta?”

*Atkinson:* “Lisäksi luultavasti korkeimpien veroasteiden alennukset ovat aiheuttaneet tulojen siirtämistä ei-erotettavista muodoista erotettaviksi. Mutta tarkastellaanpa ensiksi ns. supertähti-ilmiötä, joka viittaa ihmisten kykyyn kahmia ylimääräisiä tuloja (”rents”). Globalisaatio on epäilemättä kasvattanut tätä ilmiötä: yritysjohtajilla on jossain määrin kansainväli-

## Globalisaatio ja teknologinen kehitys ovat kasvattaneet huipputuloja.

semmät työmarkkinat ainakin anglosaksisessa maailmassa. Puhutaan paljon siitä, kuinka globalisaatio vaikuttaa ammattitaidottomiin ruumiillisen työn tekijöihin, mutta ehkä sillä on ollut enemmän vaikutusta huipputuloisiin. Ja jossain määrin teknologinen kehitys on merkinnyt, että se on mahdollista. Eräs tuore tutkimus on osoittanut, että näiden yritysten taseet tai liikevaihdot ovat kasvaneet suhteessa niiden johtajien palkkoihin, joten he johtavat suurempia yrityksiä. On myös väitetty, että nämä yritysjohtajat tekevät jossain määrin tärkeämpiä, enemmän 0–1-tyyppisiä päätöksiä. Esimerkiksi on varsin suuri päätös, millainen Airbus-lentokone tullaan suunnittelemaan, ja siksi päätöksessä onnistumisesta pitää seurata suurempi taloudellinen tuotto.

Toisaalta supertähti-selitykseen liittyy myös ongelmia. Eräs on se, ettei se selitä, miksi menneisyydessä useimmat palkkaerot kaventuivat. Toinen on tämän selityksen kansainvälinen ulottuvuus, joka saattaa olla sopusoinnussa havaintojemme kanssa, että jonkun supertähden kyky kahmia ylimääräisiä tuloja laajalta maantieteelliseltä alueelta merkitsee vähemmän mahdollisuuksia muille, mistä ei ole epäilystäkään. Kaikenlaisilla aloilla kaikkein parhaat menestyvät vähän paremmin ja muut sitten vähän huonommin.”

*Jäntti:* “Talouslehdistöä ovat viime vuosina hallinneet tarinat osakkeenomistajien intresseistä, ja ne ovat kuminoituneet kertomuksiin skandaaleista muutamissa isoissa yhdysvaltalaisissa yrityksissä. Yritysten johtamisteorioiden muotivirtaukset ovat myötävaikuttaneet parhaiten ansaitsevien johtajien palkkojen nousuun, mutta tämä

voi hyvinkin muuttua. Ei ole ehkä niinkään kysymys sosiaalisesta normista vaan johtamisteoriasta.”

*Atkinson:* “Kyllä, näin saattaa olla. Kyse on yhden elementin korostamisesta toisen elementin kustannuksella, jota voitaisiin kutsua yritysten tiimityöskentelyelementiksi. Tämä on ironista, mutta luin 5-10 vuotta sitten Harvard Business Reviewistä tulospalkkausta käsittelevän katsausartikkelin, jonka johtopäätös oli, että sillä on kaiken kaikkiaan kielteinen vaikutus tuottavuuteen. Luulen, että jokainen joka nyt liikkuu siihen suuntaan joutuu selvästikin luopumaan inhimilliseen pääomaan tehtävistä yrityksen kooperatiivisista investoinneista, jotka olivat osa tasaisempaa palkkarakennetta.

Mielestäni tässä on myös kysymys sosiaalisista normeista, koska erilaisten palkanormien pysyvyys riippuu selvästi siitä, etteivät ne ole liian kaukana siitä mitä markkinoilla maksetaan, ja sehän riippuu myös työntekijöiden ja -antajien näkemyksistä. Työnantajat ovat saattaneet viime aikoina siirtyä kohti epätasaisempaa palkkarakennetta. He ovat myös saattaneet tulla lyhytnäköisemmiksi, koska sellainen merkitsee myös investointia, ja yrityksen tuoton horisontti on voinut lyhenyä. Pääomamarkkinoiden instituutiot ovat saattaneet tehdä yritykset lyhytjänteisemmiksi ja siten haluttomammiksi investoimaan henkilöstönsä pitkän aikavälin kehittämiseen, halukkaammiksi etsimään johtajat ulkopuolelta.

Tuossa tarkastelin asiaa kysyntäpuolelta. Tarjontapuolella emme luultavasti ole kokeneet vastaavaa siirtymää. Yritysjohdon palkkauksen tasapainon muutokseen on riittänyt se, että yri-

---

”Työnantajat ovat saattaneet viime aikoina siirtyä kohti epätasaisempaa palkkarakennetta.”



tykset ovat vain alkaneet muuttaa näkemyksiään. Yritysjohtajat ovat sitten vain odottaneet saavansa sellaisia palkkoja. Itse en pidä tästä palkkaustavasta, mutta tiedän, että niin se vain on, ja sen kanssa on elettävä. Jos niin ei tehtäisi, ei myöskään onnistuttaisi rekrytoimaan ketään. Kyse on normien, uskomusten ja markkinaprosessin vuorovaikutuksesta.”

## Keskustelu kasvun hedelmien jaosta kuumenee

*Jäntti:* “Tämä on kiinnostavaa myös politiikan kannalta. Ilmeisesti yritysten tulosten liioittelu tietyillä toimialoilla Yhdysvalloissa oli hyvin suurta. Aina-kin niillä yritysjohtajilla, joiden palkat oli kytketty yritysten tuloksiin, oli selvät kannustimet tehdä niin. Tämä on nyt johtanut lisääntyvään säätelyyn, kuinka yritykset ilmoittavat tuloksensa, mutta se ei ole johtanut yritysjohtajien palkkausta koskeviin rajoituksiin. Voi olla, ettei mitään politiikkareaktiota ole tapahtunutkaan, ja politiikka on tavallaan ollut hampaatonta. Onko mielestänne yritysjohtajien ja yleensä huipputuloisten palkkaus talouspolitiikan asia, ja jos on, niin millaisen politiikan?”

*Atkinson:* “Kaikkein ilmeisintä on se, että tuo on peruste kiristää huipputuloisten verotusta, siis lisätä tulo-verotuksen progressiota. Uskonkin, että Yhdysvalloissa sitä tullaan kiristämään jossain määrin seurauksena keskustelusta, joka sai alkunsa Paul Krugmanin artikkelista, jossa hän kysyi, mihin Yhdysvaltojen kasvu on mennyt. Uskon, että Euroopassa tullaan käymään samanlainen keskustelu melko pian.”

Tulemme keskustelemaan suoremmin tulojaosta tai kasvun hedelmien jaosta. Olen jossain määrin vähemmistöissä ollessani sitä mieltä, ettei mene kauan ennen kuin Euroopassa otetaan jälleen käyttöön tulopolitiikka. Itse asiassa eräissä maissa harjoitetaan jonkinlaista tulopolitiikkaa – Saksa on ilmeinen esimerkki. Siellä käytetään epävi-

rallista painostusta palkkamaltilin ylläpitämiseksi. Saksa on tullut niin kilpailukykyiseksi Euroalueella ennen kaikkea sen ansiosta, että siellä palkat on pidetty kurissa. Heti kun toiset jäsenmaat tajuavat tämän ja sen, etteivät ne voi enää turvautua valuuttakursipolitiikkaan, ne tekevät kuten 1960- ja 1970-luvulla, jolloin valuuttakursseja ei paljoakaan sopeutettu. Silloin euromaat alkavat keskustella muista keinoista vaikuttaa tulokehitykseen. Uskon, että ne päätyvät – toista tietä kuin amerikkalaiset – sanomaan, että meidän elintasomme ei ole parantunut, ja mihin se kaikki kasvu on mennyt. Italialaiset kysyvät tätä jo nyt. En olisi lainkaan yllättynyt, jos näkisimme tämän tapahtuvan.”

*Pirttilä:* “Tämä merkitsee, ettei huipputulojen tutkimuksessa ole kysymys vain kateudesta, vaan todelliset panokset ovat kovat.”

*Atkinson:* “Kyllä, näillä luvuilla on todella merkitystä. 1970-luvun puolivälissä huipputuloisten verotus ei tuottanut paljoa, sen osuus oli alle puolet siitä mitä se nyt on. Ja on hyviä asioita, joihin haluamme käyttää rahaa. Esimerkiksi EU:lla on väestön nopean ikääntymisen ongelma, joka leikkaa luultavasti 0,25-0,5 prosenttia vuotuisesta tulojen kasvusta. Tämä kaikki tarjoaa mielestäni areenan keskustella näistä kysymyksistä.”

## Verokilpailu ja veroasteet

*Pirttilä:* “Kuinka vakavasti politiikkaa rajoittaa verotettavan tulon jouston nousu, ts. kansainvälinen verokilpailu? Sehän on normaali vastaväite sille, että tehtäisiin jotain. Onko se tarinan loppu vai voidaanko tehdä jotakin esimerkiksi EU-tasolla?”

*Atkinson:* “En ole tutkinut asiaa kovin yksityiskohtaisesti, mutta en usko, että kansainvälisestä verokilpailusta on paljoakaan evidenssiä, paitsi että on tiettyjä ryhmiä, jotka ovat alttiimpia muutamaan maasta toiseen. Kun on tutkittu näitä nimenomaisia ryhmiä, niin on aivan selvää, että verotuksella

## Kansainvälisellä verokilpailulla ei ole kovin suurta merkitystä.

on suhteellisen vähäinen merkitys. Meidän kykyimme rekrytoida yhdysvaltalaisista yliopistoista ei juurikaan vaikuta se, onko veroaste 40 vai 50 prosenttia. Siihen vaikuttavat paljon enemmän tarjotut työtilat ja –ehdot sekä valtion tuki tutkimukselle. Edes 55 prosentin veroaste ei käsittääkseni tuottaisi ongelmia, mutta tietysti jos se olisi 75 prosenttia, niin oltaisiin menty liiallisuuksiin.”

*Pirttilä:* “Meillä on tällä hetkellä ansiotuloille 57 prosentin suuruinen korkein rajaveroaste ja pääomatuloille 28 prosentin veroaste.”

*Atkinson:* “Suomelle saattaisin sanoa, että miksette alentaisi ansiotulojen ylintä rajaveroprosenttia ja nostaisi pääomatulojen veroprosenttia niin, että ne olisivat samat. [Naurua.] Se näyttäisi kohtuulliselta kompromissilta.”

*Pirttilä:* “Totta. Eräs toinen henkilö tässä huoneessa on ehdottanut aivan samaa. [Naurua.] Se ei ollut Markus.”<sup>1</sup>

*Atkinson:* “Kyllähän 57 prosenttia on kansainvälisten mittapuiden mukaan aika korkea.”

*Pirttilä:* “Se on jatkuva keskustelun aihe, ja on olemassa voimakkaita paineita alentaa sitä.”

*Atkinson:* “Selvästikin verokertymän kannalta olisi järkevää verottaa pääomatuloja samalla rajaveroasteella kuin ansiotuloja.”

## Perintöjä pitää verottaa

*Atkinson:* “Toisaalta emme ole puhuneet tänään lainkaan perintöverosta. Kaikki retoriikka koskee vain ihmisten lähtötasoa. Heistä saattaa tulla sujarahaston salkunhoitajia, vaikka he

<sup>1</sup> Ks. Pirttilä (2006).

kaikki aloittivat samasta. Kuitenkin näemme selvästi ainakin Isossa-Britanniassa, että rekrytointikanavat ovat tulossa sulkeutuneemmiksi eivätkä ole kovin selvässä yhteydessä taloudellisiin etuihin. Nyt on suuri merkitys sillä, mihin yliopistoon menee opiskelemaan, kun 20 vuotta sitten sillä ei ollut kovin suurta merkitystä. Huipputyönantajat eivät nyt rekrytoi kovin laajalti.

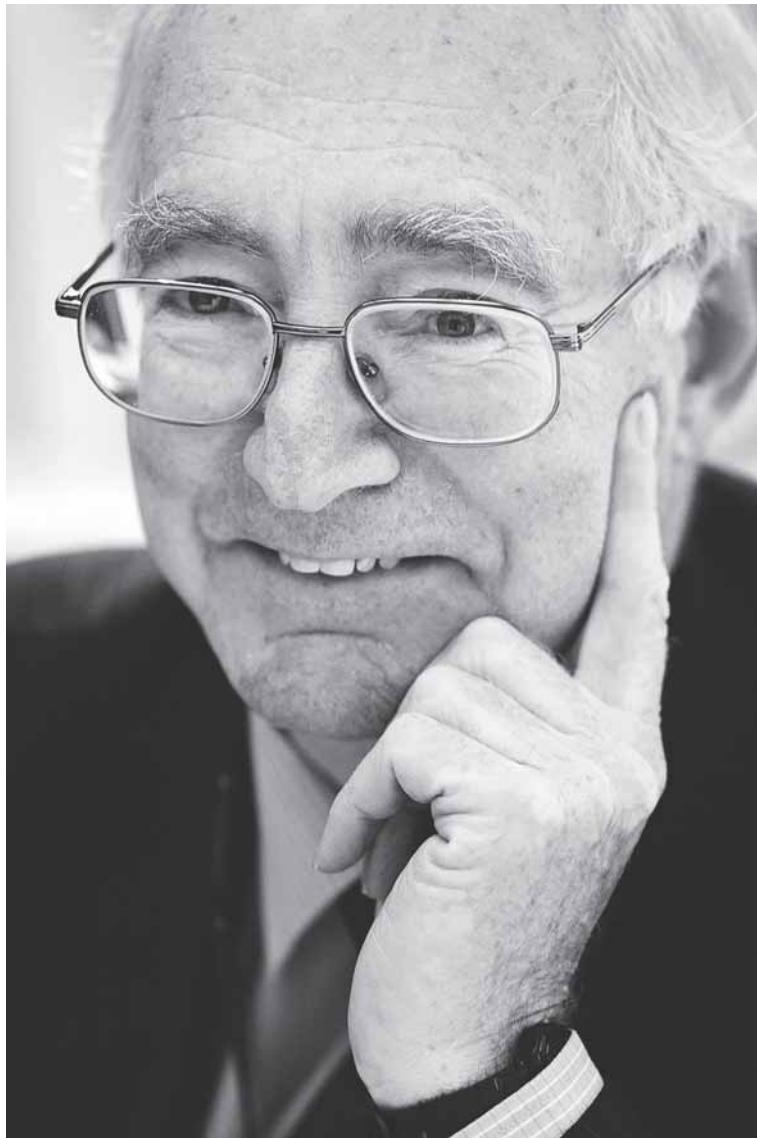
Sekä inhimillisen että materiaalisen pääoman perimisellä on yhä suurempi merkitys. Tämä on mielestäni outoa, kun samalla keskustellaan perintöverotuksen lopettamisesta.”

*Jäntti:* “Ruotsi luopui perintöverotuksesta, ja Suomessa on valtava paine tehdä samoin.”

*Atkinson:* “Se on kummallista. Kuinka voidaan oikeuttaa se, ettei perintöjä veroteta?”

*Jäntti:* “Minulle ei ole täysin selvää, kuinka nämä ihmiset ajattelevat, ja se muuttuu. Toisaalta melko huomattava osa väestöstä odottaa saavansa kohdalaisen perinnön, joka on heidän vanhempiansa asunto. Siten perintöverotus vaikuttaa suureen osaan väestöstä, ja tämä on yksi syistä, miksi perintöverotuksen poistamisen voidaan odottaa saavan suosiota osakseen.”

*Atkinson:* “Olisin täysin tyytyväinen perintöveroon, joka ei koskisi omistajan asuttamaa asuntoa, jonka arvo saisi olla varsin suuri. Jos niin tehtäisiin, niin luulen, että samalla katkaisitaisiin perintöverotuksen poistamista vaativien hampaat. Sen jälkeen perintöveroaste voisi olla melko korkea. Muitakin poikkeuksia perintöverotukseen voitaisiin harkita kuten yritysten ja maatilojen sukupolvenvaihdokset. Pitää vain poimia ne tapaukset, joille on olemassa jokin oikeutus. Mutta se yksinkertainen tosiasia, että joku saa ison shekin ainoastaan sen ansiosta, että on sattunut syntymään ”oikeille” vanhemmille, ei ansaitse oikeutusta. Tällaiset ihmiset jättävät perinnöksi erittäin suuria summia. Se ei ole heidän ainoa asuntonsa vaan toinen tai kolmas asuntonsa, tai muuta omaisuutta.”



*Professori Atkinson pitää perintöveron lakkauttamista kummallisena ajatuksena. Hänen mielestään perintöverosta pitäisi sallia vain selvästi oikeutetut poikkeukset, ja muita perintöjä voitaisiin verottaa melko ankarasti.*

## Tasavero ja perustulo

*Pirttilä:* “Tasaverosta on myös keskusteltu kiivaasti viime aikoina. Aikaisemmin tänään puhuimme vähenevästä halukkuudesta tulojen uudelleenjakoon. Sen täytyy olla globaali ilmiö, että jotkut piirit haluaisivat ottaa käyttöön tasaveron, vaikka kansalaiset kaiken kaikkiaan eivät haluaisi sitä. Mitä mieltä olette ansiotulojen tasaveron ideasta?”

*Atkinson:* “Suuri osa tasaveroon kohdistuneesta alkuperäisestä kiinnostuksesta liittyy siihen, kun itse asiassa haluttiin täysin lineaarinen verojärjestelmä, jossa olisi perustulo ja verotettava tulo. Tuolloin kysymys kuului, mitkä olisivat verovapaan perustulon määrä ja sen jälkeinen tasaveroaste. Tasaverolle on löytynyt aika paljon kannatusta perustuloa kannattavalta liikkeeltä.”

*Pirttilä:* “Voisiko meillä olla perustulo ilman tasaveroa?”

*Atkinson:* “Meillä olisi tasavero, koska perustulon takia olisi hankkiuduttava eroon kaikenlaisista verovähennyksistä. Mutta silloin meillä olisi joku 50 prosentin tasavero. Valtio tuottaa 22–25 prosenttia tavaroista ja palveluista, mikä on rahoitettava. Ansiotuloveron tuotto on suunnilleen 20 prosenttia. Jos lakkautetaan kaikki muut tulonsiirrot, niin perustulosta tulee verotuksen perusvähennys. Näin ollen on rahoitettava julkisten tavaroiden ja palvelujen lisäksi perustulo, ja tästä saadaan noin 50 prosentin tasaveroaste. Se ei tunnu kovin houkuttelevalta.

Periaatteessa kuitenkin perustulon ja tasaveron puolesta voi puhua. Kysymys on verojärjestelmän tasaisesta osasta. Verotus tulon lähteellä on hyvä idea. Ja se yksinkertaistaa verojärjestelmää aika paljon. Mutta poliittinen ongelma on, että jos aloitetaan 50 prosentin tasaverolla, niin ilmenee kaikenlaisia paineita alentaa sitä. Eikä olisi mitään muita instrumentteja kuin muutella tuota veroastetta, joten oltaisiin liian rajoittuneita.

Näin tietysti voitaisiin tehdä. Silloin palautettaisiin ikään kuin superverolla ansiotuloverotus sellaiseksi kuin se alun perin oli: tasavero tulojakauman korkeammalle puoliskolle. Epäilen kuitenkin, että ratkaisevaa on se, onko valtio halukas jakamaan tuloja uudelleen vai ei. Tosiasialliset keinot jakaa tuloja tuottaisivat luultavasti pitkälti samat vaikutukset kuin nykyinenkin järjestelmä.

Tasavero on koodi alemmalle verotukselle ja vähäisemmälle tulojen uudelleenjaolle. Se on idea, jota kannattaa miettiä.”■

## KIRJALLISUUS

Mirrlees, J. (1971), An Exploration in the Theory of Optimum Income Taxation, *Review of Economic Studies*, vol. 38, 175–208.

Piketty, T. & Saez, E. (2006), The Evolution of Top Incomes: A Historical and International Perspective, NBER Working Paper No. 11955.

Pirttilä, J. (2006), Tasaverolle löytyy vaihtoehtoja, *Talous & Yhteiskunta*, 34:2, 37–42.

Riihelä, M. & Sullström, R. & Tuomala, M. (2005), Kuponginleikkaajien paluu: ylimmät tulot ja niiden verotus, *Talous & Yhteiskunta*, 33:1, 14–21.